גועה והטילה ריעי וכשכשה באזנה הרי זה פירכוס אמר להו אצטריכא ליה לאבא לאזוזי אוני שאני אומר כל [א] שאינו דברים שהמיתה עושה מאי נינהו דברים שהמיתה עושה אמר רב ענן לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל [א]היתה ידה כפופה ופשטתה [ב] דבר שהמיתה עושה פשוטה וכפפה דברים שאין המיתה עושה מאי קמ"ל תנינא בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה פסולה שאינה אלא הוצאת נפש הא החזירה כשרה אי ממתני' הוה אמינא דוקא [ג] דכייפה ופשטה והדר כייפה לה אבל פשוטה וכפפתה לא קמ"ל מיתיבי [ד]ר' יוסי אומר היה ר"מ אומר גועה בשעת שחיטה אין זה פירכוס ר"א ברבי יוסי אומר משמו אפילו הטילה ריעי וכשכשה בזנבה אין זה פירכוס קשיא גועה אגועה קשיא ריעי אריעי גועה אגועה לא קשיא הא דעבי קלה הא דעמי קלה ריעי אריעי נמי לא קשיא כאן בשותתת כאן במתרזת אמר רב חסדא פירכוס שאמרו [ב]בסוף שחיטה מאי בסוף שחיטה באמצע שחיטה לאפוקי תחלת שחיטה דלא אמר רב חסדא [ה] מנא אמינא לה דתנן בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה פסולה אימת אילימא בסוף שחיטה כל היכי תיחי ותיזיל אלא לאו באמצע שחיטה א"ל רבא לעולם [ג]בסוף שחיטה שאני אומר כל שאינה עושה כן בסוף שחיטה בידוע שנשמתה נטולה הימנה קודם לכן ר"נ בר יצחק אמר פירכוס שאמרו בתחלת שחיטה אמר ר"נ בר יצחק מנא אמינא לה דתנן אמר ר"ש השוחט בלילה ולמחר מצא כתלים מלאים דם כשרה שזינקה וכמדת ר"א ואמר שמואל כותלי בית שחיטה שנינו אי אמרת בשלמא בתחלת שחיטה שפיר אלא אי אמרת בסוף שחיטה ליחוש דלמא בתחלת שחיטה זינקה ודלמא שאני זינוק דעדיף ומי עדיף והתנן ר"א אומר דייה אם זינקה קל מדרבן גמליאל ועדיף מדרבנן אמר רבינא אמר לי סמא בר חילקאי אקשי בה אבוה דבר אבוברם ואמרי לה אחוה דבר אבוברם ומדרבנן מי עדיף והא תנן וחכמים אומרים עד שתפרכם או ביד או ברגל רבנן אהייא קיימו אילימא אדר"ג כיון שפירכסה מיבעי ליה אלא פשיטא אדר"א ואי עדיף מאי עד [ו] רבא אמר פירכוס שאמרו בסוף שחיטה אמר רבא מנא אמינא לה דתניא [1]שור

גועה והטילה ריעי. מו זה מו זה. גועה לועקת כמו אם יגעה שור על בלילו (מיוד ו): **נאחא.** [ז]לרב הוה קרי ליה שמואל הכי משום כבוד: **נאחזוזי אוני.** לפרכס האוזן בתמיה דפירכוס חיות גדול הוא זה. מזוזי לשון מזיזין אותו ממקומו (אבות פ"ג מי"ז): **שאני אומר.** שאינה עושה כל כך אלא כל פירכוס [ז]שמסוכנת מפרכסת שאינה עושה דבר שהוא הוצאת נפש הוי פירכוס כדלקמן: **שאין** [ח]**המיתה עושה.** בשעת הוצאת נפש קרי לה מתה ובבהמה דקה קאי דאילו גסה אפילו כפופה ופשטתה הוי פירכוס: **אי.** מדוקיא דמתניתין הוה גמרינן לה כדקדייקת הא החזירה כשרה משמע שפשטתה מכפיפותה והחזירה: **אכל פשוטה.** מעיקרא וכפפתה לא: **קמ"ל.** [ט]דהיכא דהויא פשוטה מעיקרא וכפפתה הוי פירכוס: **משמו.** של ר' יוסי: [י]**הא.** דאמר רב לעיל גועה הוי פירכוס: **דעבי קלה.** שהיה קולה עבה וחזקה דודאי אתי מכח חיות: **דעמי קלה.** כהה מתרגמינן עמיא (ויקרא יג): **שותתת.** בסמוך: **מתרזת.** למרחוק וחיות הוא זה: **אמר רב חסדא פירכוס שאמרו.** אני שמעתי בסוף שחיטה ואני מפרש [יא]מאי סוף ששמעתי אמצע שחיטה היא והאי דקרי ליה סוף לאפוקי אם בתחלת שחיטה פירכסה כיון דבאמצע שחיטה [יב]לא פירכסה לא הוי לה חיותא כי האי אסיר משום נטילת נשמה: **מנא אמינא לה.** דהאי סוף ששמעתי אמצע הוא: [יג]**אימת.** פשטה ולא החזירה דאמרינן פסולה: **כל היכי תיחי ותיזיל.** דלאחר ששחטה לא תסגי בפשיטת יד בלא כפיפה [יד]וחזרה בתמיה: **א"ל רבא לעולם סוף שחיטה.** דוקא. ודקאמרת כל היכי תיחי ותיזיל לאחר שחיטה שתפשוט ותחזיר: **שאני אומר כל שאינה עושה כן.** פשטה וחזרה לאחר שחיטה בידוע כו': **בתחלת שחיטה.** כלומר אפי' פירכסה בתחלת שחיטה דייה **א]** כשרה אע"ג [טו]דהויא מסוכנת כיון דמלאים כותלי בית השחיטה דם בידוע שזינקה: **ולמידא ר"א.** דאמר זינוק הוי פירכוס: [טז]**ואמר שמואל כו'.** להכי איצטריך לפרושי דכותלים דהכא לא הוו כותלים ממש אלא כותלי בית השחיטה דאי הוו כותלים ממש למאר היינו יכולים להבין אי האי זינוק הוה בתחלת שחיטה או באמצע שחיטה דאי הוה בתחלת שחיטה ימצא הזינוק למעלה בכותל דמחמת כח וחיות שהיה עדיין בבהמה זינקה למרחוק ואם ימצא הזינוק למטה בכותל בידוע שבאמצע שחיטה זינקה שלא היה בה כח כל כך לזנק הדם למרחוק אבל השתא דאמר שמואל דהני כותלי לא הוו כותלי ממש אלא כותלי בית השחיטה לא מצינו למידע אי תחלת שחיטה זינקה או לאחר שחיטה ולהכי קאמר אי אמרת בשלמא כל כמה דפירכס אפילו בתחלת שחיטה הוי פירכוס: **שפיר.** דהא חזינן למאר ע"י זינוק דפרכיס באורתא: **אלא אי אמרת.** באמצע שחיטה בעינן מאן לימא לן למאר דזינוק דלאורתא באמצע שחיטה הוה דלמא בתחלת שחיטה זניק: **ודלמא.** לעולם שאר פירכוסין לא הוו פירכוס אלא באמצע או בגמר שחיטה ושאני זינוק דעדיף חיותיה ופירכוס גדול הוא הלכך אפילו בתחלת שחיטה זינקה שפיר דמי: **דייה אם זינקה.** ומדקתני דייה מכלל דקיל: **קיל מדרבן גמליאל.** דבעי ביד וברגל [יז]בשניהם: **ועדיף מדרבנן.** דאמרי ביד או ברגל: **אבוה.** שם האיש: **אבוה** [ב]**בר אבוברם.** זהו אבוברם עצמו ומכירין היו את הבן ולא[יח] את האב והיו קורין אותו על שם בנו שעשו את בנו סימן לו: **עד.** משמע דאמיר האי פירכוס דרבנן מהנך דלעיל ואי דר"א עדיף מאי עד דרבנן משמע דעדיף כיון מיבעי להו למימר אלא ש"מ זינוק קיל ואפ"ה סגיא ליה כי הוי בתחלת שחיטה: **בסוף שחיטה.** סוף ממש שתפרכס בגמר שחיטה דתהוי בה חיות אחר שחיטה: פרט

דמחמיר ובעי פירכוס יד ורגל חשיב האי פירכוס ולהכי פריך שפיר מדרייתא דקתני בסמוך גועה והטילה ריעי אין זה פירכוס ושמואל דאמר איצטריך ליה לאבא לאזוזי אוני סבר כרבנן דאמרי אי יד או רגל ולהכי פריך עליה דרב ענן דמפרש מילתיה דשמואל תנינא דפשיטא דאליבא דרבנן פשוטה וכפפה ה"ז פירכוס כפופה ופשוטה לא הוי פירכוס:

אצטריך ליה לאבא. פי' בקונטר' דשמואל הוה קרי הכי לרב בלשון כבוד ובערוך[ד] פירש שכך שמו ורב היו קורין אותו על שם חשיבותו כמו דבכל דוכתי הוו קרו ליה רבי לר' יהודה הנשיא ושמואל שהיה חבירו היה קורהו בשמו וכן לקמן[ה] אי הכי אמר אבא לא ידע בטרפות כלוס [ו] ובערבי פסחים (פסחים דף קיט:) [ז] גבי גוזליא ואחזיליא לאבא ובפרק כל גגות (עירובין דף לד.) אי קפיד אבא קטרו ביה המיינא [ח] ובפירוש משמע סוף פרק ראשית הגז (לקמן דף קלז:) דאמר רבי יוחנן לאיסי מלן ריש סדרא בבבל א"ל אבא אריכא וכעס עליו ר' יוחנן על שקראו כן משמע בהדיא דאבא לאו לשון חשיבות ומיהו ממה שהיה קורהו בשמו לחודיה לא היה כועס אי לאו משום דאמר אריכא שזהו לשון גנאי דר' יוחנן גופיה היה קורהו אבא בפרק כסוי הדם (לקמן פד.) אבא ממשפחת בריאים הוה אע"פ שרב היה חשוב הרבה מר' יוחנן מיהו על רב [ט]המנונא דאמר בפ' יה"כ (יומא דף פז.) קא אזיל אבא למיקטל גברא קשה שהיה תלמידו וקורהו בשמו ואמר בחלק (סנהדרין ק.) מפני מה [י]מפני שהיה נענש גחזי מפני [יא]שקורהו לרבו בשמו ולפירוש הקונטר' דאבא לשון חשיבות ניחא[יב]:

אילימא בסוף שחיטה כל היכי תיחי ותיזיל. ומפרש רבינו תם דמדקתני שאינה אלא הוצאת נפש דייק דאטו מי לא חיתה הרבה אם לא הוציאה נפשה עד סוף שחיטה: **רבא** אמר פירכוס שאמרו בסוף שחיטה. והא דלא חיישינן דלמא בתחלת שחיטה זינק משום דלא שכיחא שיהיה זינוק אלא בסוף: [ג] **כי** יולד **פרט ליוצא דופן.** לאו מלשון לידה דריש אלא גמר לידה לידה מבכור כדאמרינן בריש פרק יוצא דופן (נדה דף מ.) והא דדרשינן התם אשה כי תזריע וילדה עד שתלד ממקום שמזרעת דמשמע דצריך מיעוט למעט יוצא דופן ולא ממעטינן ליה מלידה לידה מבכור משום דאי לאו כי תזריע הוה דרשינן תלד לרבות יוצא דופן כרבי שמעון: או

גועה או הטילה ריעי וכשכשה באזנה ה"ז **פירכוס.** אפילו יש[ג] לר"ג דמחמיר ובעי פירכוס יד ורגל חשיב האי פירכוס ולהכי פריך שפיר מדרייתא דקתני בסמוך גועה והטילה ריעי אין זה פירכוס ושמואל דאמר איצטריך ליה לאבא לאזוזי אוני סבר כרבנן דאמרי אי יד או רגל ולהכי פריך עליה דרב ענן דמפרש מילתיה דשמואל תנינא דפשיטא דאליבא דרבנן פשוטה וכפפה ה"ז פירכוס כפופה ופשוטה לא הוי פירכוס:

אצטריך ליה לאבא. פי' בקונטר' דשמואל הוה קרי הכי לרב בלשון כבוד ובערוך[ד] פירש שכך שמו ורב היו קורין אותו על שם חשיבותו כמו דבכל דוכתי הוו קרו ליה רבי לר' יהודה הנשיא ושמואל שהיה חבירו היה קורהו בשמו וכן לקמן[ה] אי הכי אמר אבא לא ידע בטרפות כלוס [ו] ובערבי פסחים (פסחים דף קיט:) [ז] גבי גוזליא ואחזיליא לאבא ובפרק כל גגות (עירובין דף לד.) אי קפיד אבא קטרו ביה המיינא [ח] ובפירוש משמע סוף פרק ראשית הגז (לקמן דף קלז:) דאמר רבי יוחנן לאיסי מלן ריש סדרא בבבל א"ל אבא אריכא וכעס עליו ר' יוחנן על שקראו כן משמע בהדיא דאבא לאו לשון חשיבות ומיהו ממה שהיה קורהו בשמו לחודיה לא היה כועס אי לאו משום דאמר אריכא שזהו לשון גנאי דר' יוחנן גופיה היה קורהו אבא בפרק כסוי הדם (לקמן פד.) אבא ממשפחת בריאים הוה אע"פ שרב היה חשוב הרבה מר' יוחנן מיהו על רב [ט]המנונא דאמר בפ' יה"כ (יומא דף פז.) קא אזיל אבא למיקטל גברא קשה שהיה תלמידו וקורהו בשמו ואמר בחלק (סנהדרין ק.) מפני מה [י]מפני שהיה נענש גחזי מפני [יא]שקורהו לרבו בשמו ולפירוש הקונטר' דאבא לשון חשיבות ניחא[יב]:

אילימא בסוף שחיטה כל היכי תיחי ותיזיל. ומפרש רבינו תם דמדקתני שאינה אלא הוצאת נפש דייק דאטו מי לא חיתה הרבה אם לא הוציאה נפשה עד סוף שחיטה: **רבא** אמר פירכוס שאמרו בסוף שחיטה. והא דלא חיישינן דלמא בתחלת שחיטה זינק משום דלא שכיחא שיהיה זינוק אלא בסוף: [ג] **כי** יולד **פרט ליוצא דופן.** לאו מלשון לידה דריש אלא גמר לידה לידה מבכור כדאמרינן בריש פרק יוצא דופן (נדה דף מ.) והא דדרשינן התם אשה כי תזריע וילדה עד שתלד ממקום שמזרעת דמשמע דצריך מיעוט למעט יוצא דופן ולא ממעטינן ליה מלידה לידה מבכור משום דאי לאו כי תזריע הוה דרשינן תלד לרבות יוצא דופן כרבי שמעון: או

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ב ה"ג ע"ש], ב) ל"ל דבר, ג) [וכו' הכי"ף ורא"ש אבל בספריס שלפנינו גרסינן רשב"ג במתני'], ד) [ערך אבא], ה) [דף מה:], ו) [וכן בברכות מז.], ז) ל"ל וכפירושו, ח) [ל"ל רב הונא], ט) [ל"ל שקלא], י) [וע"ע היטב תוס' יבמות מז: ד"ה אמר שמואל], כ) שייך לע"ב,

תורה אור השלם

1. שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיהוָה: ויקרא כב כז

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה בתמילת שחיטה וכו' בתמילת שחיטה דייה כאן הס"ד ומא"כ מה"ד כשירה:

רבינו גרשום

גועה והטילה ריעי כו'. כלומר אם עושה אחת משלשתן: איצטריכא ליה לאבא. כלומר אבא והו רב והכי קאמר ליה איצטריכא ליה לרב לאזוזוי אוני. כלומר שלא תהא כשרה עד שתזוז אודניה: אמר להו שאני אומר כל שאינו עושה דברים כו'. כלומר כל שאינה עושה דברים של חיות אלא עושה דברים שהמיתה עושה טרפה: אי ממתניתין הוה אמינא דוקא דכייפא כו'. כלומר דמשמע בהמה דקה שפשטה ידה והחזירה. כלומר שהיתה כפופה ופשטה ואח"כ החזירה אבל פשוטה וכפפתה אימא לא ליהוי כשרה קמ"ל: הא דעבי קלא הא דעמי קלא. כלומר עבי קלא הרי זה פרכוס: כאן בשותתת כו'. כלומר במתרזת הוי פרכוס אבל (במשתנת) [בשותתת] לא הוי פרכוס: ואמר שמואל כותלי בית השחיטה שנינו. כלומר דפרכוס מעולה הוא שקילחה הדם מחמת בריאות: אלא אי אמרת בסוף שחיטה. כלומר בסוף שחיטה בעיא לפרכוס אמאי חשוב פרכוס דילמא בתחילת שחיטה זינקה: ודילמא שאני זינוק דעדיף. כלומר לעולם אימא לך בעינן פרכוס בסוף שחיטה ואי פרכת דילמא בתחלת שחיטה זינקה דלמא שאני זינוק דעדיף ואפ' זינקה בתחלת שחיטה כשרה אבל פרכוס אחד ביד וברגל בעינן בסוף שחיטה: ומי עדיף והתנן ר' אליעזר אומר דייה אם זינקה. כלומר ומי עדיף זינוק מפרכוס דרגל והתנן ר' אליעזר אומר דייה אם זינקה. כלומר ר' אליעזר ענה לרבן גמליאל דאמר עד שתפרכס ביד וברגל ואמר לו ר' אליעזר (א') דייה אם זינקה אלמא פרכוס יד ורגל עדיף: אבוכרם גרסי': קיל מרבן גמליאל כו'. כלומר דרבן גמליאל סבר עד שתפרכס ביד וברגל ורבנן סברי או ביד או ברגל (אלמא אדרבן גמליאל עד שתפרכס ביד וברגל ורבנן סברי או ביד או ברגל): אילימא אדר"ג כיון דפירכסה מבעי ליה. כלומר דר"ג סבירא ליה עד שתפרכס ביד וברגל הוה ליה למימר לרבנן כיון שפירכסה ביד או ברגל כשרה:

עין משפט נר מצוה

קיז א ב ג מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הל"ד סמג לאוין (קלב) [קלד] טוש"ע יו"ד סי' יז סעי' ג:

שיטה מקובצת

[א] שאני אומר כל שעושה דברים שאין המתה עושה מאי נינהו: [ב] ופשטתה דברים שהמתה עושה פשוטה וכפפה דברים שאין המתה עושה מאי קמ"ל: [ג] ה"א דוקא כגון שהיתה ידה כפופה ופשטה: [ד] מנא אמינא לה דתנן בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה פסולה נ"ב בקצת ספרים ישנים קלף גרסי' פסולה שאינה אלא הוצאת נפש הא החזירה כשרה אימת וכו': [ה] ואי עדיף מאי עד אמר רבא פרכוס: [ו] לאבא לרב שמואל הוה קרי ליה הכי משום כבוד: [ז] אלא כל פרכוס שמפרכסת שאינה עושה: [ח] שאין המתה עושה: [ט] (דהיכא דהויא פשוטה מעיקרא וכפפתה הוי פרכוס) נרשם עליו ונ"ב שלא נמצא בס"י: [י] (הא דאמר רב לעיל גועה הוי פרכוס דעבי קלה שהיה קולה עבה וחזקה דודאי אתי מכח חיות) נרשם עליו ונ"ב שלא נמצא בס"י: [יא] ואני מפרש דמאי סוף שחיטה ששמעתי: [יב] כיון דבאמצע שחיטה לא הוי לה חיותא כי האי וכו' ונ"ב נ"א בפי' כ"י כיון דבאמצע שחיטה לא הוות לה חיותא כי האי אסירא דההוא פרכוס הוי משום נטילת נשמה: [יג] (אימת פשטה ולא החזירה דאמרינן פסולה) נרשם עליו ונ"ב שלא נמצא בס"י: [יד] בפשיטת יד בלא כפיפה בתמיה: [טו] אע"ג דהוות מסוכנת כיון דמלאים דם בידוע שזנקה: [טו] מתיבת ואמר שמואל וכו' עד אי אמרת בשלמא כל כמה דפרכס ולא עד בכלל נרשם עליו ונ"ב לא נמצא בס"י והכין משמע מדברי המפרשים שהקשו קושיא זו ותרצו בענין אחר ולא הזכירו לרש"י ז"ל כלל ולא נעלם מהם דברי רש"י ז"ל אלא ודאי שאינו מפירושי רש"י ז"ל אלא גליון מפירושי האחרונים הוא והכניסוהו בפרש"י ז"ל ובשלשה פירושי רש"י ז"ל שבידי לא נמצא: [יז] קיל מדר"ג דבעי ביד וברגל ועדיף וכו': [יח] ומכירים היו את הבן ולא ראו את האב: [יט] אפי' לרשב"ג דמחמיר כו' ולהכי פריך שפיר מבריתא: [כ] שם וכן בערבי פסחים כגון גוזליא: [לא] מפני מה נענש גחזי כצ"ל:

עין משפט נר מצוה

קיח א מיי׳ פ״ג מהל׳ איסורי מזבח הל״ד:
קיט ב מיי׳ שם הל״ה:
קכ ג ד ה מיי׳ שם הלכה ד:
קכא ו מיי׳ פ״ד מהל׳ מאכלות אסורות הל״ד סמג עשין קלב טוש״ע יו״ד סי׳ יז סעי׳ ח:
קכב ז מיי׳ פ״ב מהל׳ שחיטה הל׳ כב סמג עשין סג טוש״ע יו״ד סי׳ ד סעיף ג:
קכג ח מיי׳ פי״ד מהל׳ פסולי מוקדשין הלכה ח:
קכד ט מיי׳ פ״ב מהל׳ שחיטה הל׳ כב סמג עשין סג טוש״ע יו״ד סי׳ ד סעיף ג:

תורה אור השלם

1. שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיְיָ׳: ויקרא כב כז

רבינו גרשום

פרט לכלאים שהוא מן האיל ומן העז דבעינן כבש ממש: או עז פרט לנדמה. כלומר שאינו דומה לאמו: פרט ליוצא דופן בן פקועה שאינו יוצא דרך בית הרחם שאינו נולד כדרכו: האי יתום היכי דמי [כו׳] אלא דמיתה אימא והדר ילידתיה כו׳. כלומר בזה הענין מכי יולד נפקא דכיון דמתה אימיה אין נולד כדרכו כדרך רוב הנולדים דרוב נולדים בחיי אמם נולדים אלא פשיטא זה פירש למיתה כו׳ אי אמרת בשלמא בענין חיותא בסוף לידה כו׳ היינו דאיצטריך בזה ענין בזה פירש למיתה וזה פירש לחיים למעט מתחת אמו דמכי יולד לא נפקא דבזה ענין יהא פסול דכי אית ביה חיותא בתחלת לידה אע״ג דבסוף לידה לא הוי חיותא כי יולד קרינן ביה אלא אי אמרת לא בענין חיותא בסוף לידה כו׳ אתא תחת אמו פרט ליתום דמתה אימיה והדר ילידתיה למה לי תחת אמו מכי יולד נפקא דכי מתה אימיה והדר ילידתיה לא קרינן ביה כי יולד ופסול אלא ודאי בענין חיותא בסוף לידה. ומטעם זה צריך תחת אמו דמכי יולד לא מצינן למפסל: בד״א ביד כו׳. כלומר דקילה הבהמה לפשוט ולהחזיר ביד מברגל: יד אין רגל לא. כלומר רגל אע״פ שלא החזיר: דקה אין גסה לא. כלומר גסה בין פשטה ולא כפפה ובין כפפה ולא פשטה כשרה: השוחט לנכרי שחיטתו כשרה. כלומר ישראל השוחט לנכרי שחיטתו כשרה ור׳ אליעזר פוסל דסתם מחשבת נכרי לע״ז: מחצר כבד שלו שקורין אברא בלע״ז. מקום (שאין) שהמחשבה פוסלת עליהם במוקדשים שאם חישב בזריקת דם על מנת להקטיר אימורים חוץ לזמנו פסול: אין הכל הולך אלא אחר העובד שאם בעלים חישבו לפסל אין במחשבתו כלום. הני תנאי אית להו דר׳ אליעזר בר׳ יוסי. כלומר ת״ק ור׳ אליעזר אית להו דר׳ אליעזר בר׳ יוסי דתניא אמר ר״א ב״ר יוסי שמעתי שהבעלים מפגלים. כלומר מחשבת בעלים אם מחשבים לפסול כשהכהן עובד מהני מחשבתן לפסול כמחשבת כהן ולענין חולין אע״ג דישראל שוחט מצי נכרי בעל הבהמה לפסול כשמחשב לע״ז: זה מחשב וזה עובד לא אמרינן וכיון דישראל שחט לאכול לאו כמניה לפסול: כי אמרינן זה מחשב וזה עובד בפנים. כלומר בקדשים דיכולין לפסול ולפגל הבעלים אבל חולין בחוץ ששוחט

מסורת הש״ס

לעזי רש״י

איבריר״ש [איברי״ש]. סרעפת.

מוסף רש״י

פרט לכלאים. מן העז ומן הכבש (נדה מא.) דפסול לקרבן (ב״ק עז:). **פרט לנדמה.** דלינו דומה לאביו ולא לאמו, שבא מאיל ורחל ודומה לעז (שם וכעי״ז בכורות נז.) או: אביו ואמו מן העז והוא כבש (נדה מא.). **ור״א פוסל.** שסתם מחשבת עובד כוכבים ולע״ג דלאו אינו כוכבים ולע״ג דלאו אינו מטיב ליה פסול (חבחים מז.). **שמעתי שהבעלים.** מפגלין. בעבודת הכהן אם קיבל הכהן בשמיקה ומישבו הבעלים עליה על פיגול הוי פיגול (שם).

שיטה מקובצת

א) פרט ליוצא דופן והיה שבעת ימים: **ב)** ולא החזירה פסולה החזירה כשרה בד״א וכו׳: **ג)** ז׳ ימים פרט למחוסר זמן ואפי׳ אמו קיימת: **ד)** תחת אמו יהיה שעה אחת וכו׳ אילימא דילידתיה אמיה כוליה ולאחר שעה מתה: **ה)** לפי שנאמר ז׳ ימים יהיה עם אמו יכול שיהא עם אמו כל שבעה ת״ל תחת אמו: **ו)** בגמר לידה אתי דאי אמרת בשלמא אחר לידה: **ז)** דאכתי ה״ל יוצא דופן ש״מ כל מלתא: **ח)** אית להו דר׳ אלעזר בר׳ יוסי וכו׳ דטעמיה: **ט)** ס״ל וטעמיה כדמפרש ואזיל: **י)** ואי לא סתם מחשבת נכרי: **יא)** ור׳ יוסי פליג את״ק וארי אליעזר כל זה נמחק: **יב)** אין להוכיח מכאן. נ״ב עי׳ תוס׳ בכורות יח: ד״ה פרוץ ותוס׳ בכורות יח: ד״ה אפשר],

לעזי רש״י

מוסף רש״י

שיטה מקובצת

א) פרט ליוצא דופן והיה שבעת ימים: **ב)** ולא החזירה פסולה החזירה כשרה בד״א וכו׳: **ג)** ז׳ ימים פרט למחוסר זמן ואפי׳ אמו קיימת: **ד)** תחת אמו יהיה שעה אחת וכו׳ אילימא דילידתיה אמיה כוליה ולאחר שעה מתה: **ה)** לפי שנאמר ז׳ ימים יהיה עם אמו יכול שיהא עם אמו כל שבעה ת״ל תחת אמו: **ו)** בגמר לידה אתי דאי אמרת בשלמא אחר לידה: **ז)** דאכתי ה״ל יוצא דופן ש״מ כל מלתא: **ח)** אית להו דר׳ אלעזר בר׳ יוסי וכו׳ דטעמיה: **ט)** ס״ל וטעמיה כדמפרש ואזיל: **י)** ואי לא סתם מחשבת נכרי: **יא)** ור׳ יוסי פליג את״ק וארי אליעזר כל זה נמחק: **יב)** אין להוכיח מכאן. נ״ב עי׳ תוס׳ בכורות יח: ד״ה פרוץ ותוס׳ בכורות יח: ד״ה אפשר],

א) כשב **פרט לכלאים.** תימה דהכא אז למעט וכפ״ק (לעיל דף כג.) קאמר אז לרבות פלגש וגבי אותו ואת בנו נמי דרשינן (לקמן דף עח:) אז שה לרבות כלאים ויש לומר דגבי פלגש ממילא אימעיט ולא צריך קרא אלא לרבות וכן לגבי אותו ואת בנו ממילא אימעיט כלאים דשור ושה אי אתה יכול להוציא כלאים מביניהם אבל הכא כשב ועז כתיב שאתה יכול להוציא כלאים מביניהם וממילא איתרבו להכי כתיב אז למעט ובכי האי גונא משני במרובה (ב״ק דף עז:) גבי וטבחו אז מכרו ואם תאמר אם כן מאז עז היה למעט כלאים שאתה יכול להוציא כלאים מביניהם ומאז ראוי כל כך למעוטי כמו כלאים ולהכי מעוטא קמא מוקמינן בדמי טפי בכלאים והדר ממעטינן נדמה דנדמה לא ממעטינן אלא משום דדמי לכלאים:

אלא דמתה והדר ילידתיה. והא דאמר בפרק יוצא דופן (נדה דף מד.) ובפרק מי שמת (ב״ב דף קמב:) דעובר מיית ברישא היינו היכא דמתה מעצמה כדאמר בפ״ק דערכין (דף ז.) דוולד מידי דזוטר חיותיה עיילא טיפתא דמלאך המות ומתחכא לסימניו אבל נהרג לא:

אלא זה פירש למיתה וזה פירש לחיים יב. אין להוכיח מכאן דאפילו בידי שמים אפשר יג) לגמלא דקרא איכא למימר דאיצטריך אם יבא אליהו ויאמר שבגמלוס נעשה ושבקינן לקרא יד) דאליהו דחיק ומוקי אנפשיה יה):

מחצר כבד שלה. לאו דוקא נקט יותרת הכבד משום דעולה לגבוה והויא כחלב ודם אלא אפילו מית של שאר בשר נמי כדאמרינן בגמרא יהיב זוזא לטבחא ישראל מאי ואורחא דמלתא הוא דנקט:

פסולה שסתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים. ואם תאמר לקמן (דף לט: ושם) גבי השוחט לשם הריס דקתני פסולה ודייק עלה פסולה אין זבחי מתים לא פירוש ולא מיתסרי בהנאה והכא קתני רבי אליעזר אומר פסולה ואע״ג דאסור אף בהנאה כדקתני שסתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים לא אמרינן ור״א סבר אע״ג דלא שמעיניה דחשיב סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים אמרינן ואתא רבי יוסי למימר אע״ג דשמעיניה דחשיב זה מחשב וזה עובד לא אמרינן איכא דאמרי בדשמעיניה דחשיב פליגי ת״ק סבר כי אמרינן זה מחשב וזה עובד הני מילי בפנים אבל בחוץ לא חוץ מפנים לא

הני תנאי אית להו דרבי אליעזר בר׳ יוסי. פירוש רבנן ורבי אליעזר דמתניתין אבל ר׳ יוסי לא סבר ליה כוותיה דהא אמר דאין הכל הולך אלא אחר העובד: **אמר רבי יוסי קל וחומר.** דלא מהניא בה מחשבת בעלים הואיל וישראל שחיט לה: **ומה במקום שמחשבה פוסלת.** דהיינו במוקדשין כדכתיב (ויקרא ז) לא יחשב קרי ביה לא טו) יחשב לאוכלה ביום השלישי כי פגול יהיה והכי מפרש בזבחים (דף כט:): **אין הכל הולך אלא אחר העובד.** דכתיב המקריב לא יחשב אבל בעלים לא פסלי במחשבתן כי מקריב לה כהן: **מקום שאין המחשבה פוסלת.** כגון בחולין כלומר חולין שאין המחשבה פוסלת בהם. וכגמרא [לט.] מפרש מאי קאמר דהא מחשבת עבודת כוכבים פסלה בהו דהא זבחי מתים איקרו [מהלים קו] מה מת אסור בהנאה אף תקרובת עבודת כוכבים אסורה בהנאה [ע״ז כט:]: **גמ׳ והני תנאי.** תנא קמא ורבי אליעזר אית להו דר״א בר׳ יוסי יז) כלומר דטעמיה דתנא קמא דמכשר לאו משום דאין מחשבה הולכת אלא אחר העובד דא״כ היינו ר׳ יוסי אלא כר״א בר״י סבירא להו יח) טעמיה מפרש ואזיל: **שמעתי.** מרבותי: **שהבעלים מפגלין.** בזבחים בפרק ב״ש (דף מז.) בסופו דכתיב [במדבר טו] והקריב המקריב וגו׳ אלמא בעלים קרי מקריב הלכך איתנהו בכלל המקריב לא יחשב אם חשבו על שחיטת כהן או על זריקתו ע״מ לאכול חוץ לזמנו הוי פיגול: **מיהו תנא קמא.** דמכשר: **סבר אי הוה שמעיניה.** לעובד כוכבים דחשיב על שחיטת ישראל ואמר שחיטת בהמה זו לעבודת כוכבים תהא אסורה דמהניא מחשבת בעלים כר׳ אליעזר בר׳ יוסי ואי לא יז) שמעיניה דחשיב סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים לא אמרינן: **זה עובד.** משום שחיטת פגים נקט לה דאפילו בקרבן ס״ל לר׳ יוסי דאין הבעלים מפגלין יא) ורבי יוסי פליג אתנא קמא ואתרי אליעזר: **איכא דאמרי אפילו בדשמעיניה.** לעובד כוכבים דחשיב פליגי רבנן עליה דר״א ואית להו לתרוייהו בעלים מפגלין בקרבן כר׳ אליעזר בר׳ יוסי וגבי חולין פליגי: **חוץ מפנים.** מחשבת עבודת כוכבים בחולין ממחשבת פיגול בקרבן: לא

פרט לנלאים. בן רחל ותייש שפסול לקרבן ומרבויא דאו דריש ליה: **נדמה.** עז שילדה ממייש כמותה ובנה דומה לרחל: **פרט ליולא דופן.** שקרעוה והוציאוהו פעמים שמתה ופעמים שחיה: **ו׳ ימים פרט למחוסר זמן.** גשלא הגיע לז׳ ימים ואפילו אמו קיימת: **תחת אמו.** דהיה שעה אחת פרט ליתום וה״ד האי יתום אילימא דילידתיה אמיה ולאחר שעה מתה לעולם תיחי תיחי בתמיה וכי לעולם צריכה לחיות והא תחת אמו קרינן ביה והא ליכא למימר דאשמועינן קרא שתחיה אמו כל ז׳ דתניא בת״כ כ) ר׳ יוסי הגלילי אומר מה תלמוד לומר תחת אמו לפי שנאמר כא) ז׳ ימים יהיה עם אמו יכול כב) כל ז׳ ת״ל תחת אמו אי תחת אמו יכול אפילו יצא ממנה כשהיא מתה ת״ל עם אמו משמע שבייחס בעולם אחד שתהא קרויה אמו הא כיצד אפילו נתקיימה לו אמו שעה אחת והאי תחת אמו משמע ליה לרבי יוסי הגלילי חליפי אמו שמתה אמו והוא נשאר במקומה: **אלא דמתה והדר ילידתיה.** היינו יוצא דופן דכל שקרעוה והוציאו את ולדה בין מתה ובין חיה הוי יוצא דופן: **זה פירש למיתה.** אמו כלומר בשעת מיתתה ילדה דרך הרחם ואשמועינן קרא דבעינן חיות עד גמר לידה ולאחר לידה מעט ואי לא ה״ל יתום דעל כרחיה האי תחת אמו למעוטי היה באמצע לידה ומתה בגמר לידה אתי יג): **אי אמרת בשלמא.** אחר סוף לידה אשמועינן דבעינן חיותא שיצא כולו מחייס ולמעוטי מתה בגמר לידה: **היינו.** דלא אימעיט ליה מתה בסוף לידה מכי יולד פרט ליוצא דופן דהאי נמי לאו יוצא דופן הוא כי מתה בגמר לידה: **אלא אי אמרת לא בעינן חיותא בסוף לידה.** וקרא למעוטי מתה באמצע לידה אתא: **למה לי קרא מכי יולד נפקא.** דאכתי ה״ל יוצא דופן יד) אלא ש״מ כל מלתא דבעו בה רבנן חיותא בעינן שיהא חיות בגמר דיליה: **פסולה.** אם מסוכנת היא דדרכה לעשות כן בהולאת נפש: **גסה.** לאו אורחה בהכי וחיותא הוא: ריפרוף בציר מכשכוש: **כולהו תגנהו.** לשון קושיא הוא כלומר למה ליה טו) לרבה לאשמועינן דהלכתא הכי הא סתם מתניתין היא: **מתני׳ ורבי אליעזר פוסל.** דכיון דבהמה דעובד כוכבים טז) היא אע״ג דישראל קשחיט מהניא ביה מחשבת עובד כוכבים דסתם מחשבתו לעבודת כוכבים: **חלר כבד.** טרפשא דכבדא איברר״ש בלע״ז: **אמר רבי יוסי קל וחומר.** דלא מהניא בה מחשבת בעלים הואיל וישראל שחיט לה: **ומה** ריש

חולין לז

א) כ״ק עז: נדה מא. [בכורות יב. יח. מז.], **ב)** [ל״ל זו], **ג)** [מוספתא פ״ב ה״ג ע״ש], **ד)** [בתוספ׳ לא גר׳ דקה וכ״ה ברא״ש וכל״ן], **ה)** [ס״א בעינו מעניין כהקף עין ערוך ערך רפרף וכ״א בטוש״ע ועיין כ״ן], **ו)** [לעיל לז.], **ז)** זבחים מז., **ח)** [בס״א: לנכרי, וכן להלן (נכרי)], **ט)** [לעיל יג. לקמן קטז:], גיטין מה: ע״ז לב: ע״ש], **י)** [זבחים מו:], **כ)** [שם מז.], **ל)** לעיל יג. לקמן קטז:, **מ)** [ויקרא כב], **נ)** [אמור פרשה מ], **ס)** [שמות כב], **ע)** [ל״ל לרבנן], **פ)** בס״א: דגור, וכן להלן (גור, לגור), **צ)** [ל״ל יחשוב עיין תוי״ט], **ק)** [וע״ע תוס׳ ב״ב קמב: ד״ה דהוא], **ר)** [ובכורות יח: מספקא להש״ס בהכי], **ש)** עי׳ בנדה לג. [בזבחים נט:], **ת)** [וע״ע תוס׳ סוכה טו. ד״ה פרוץ ותוס׳ עירובין טו: ד״ה פרוץ ותוס׳ בכורות יח: ד״ה אפשר],

א) כ״ק עז: נדה מא. [בכורות יב. יח. מז.], **ב)** [ל״ל זו], **ג)** [מוספתא פ״ב ה״ג ע״ש], **ד)** [בתוספ׳ לא גר׳ דקה וכ״ה ברא״ש וכל״ן], **ה)** [ס״א בעינו מעניין כהקף עין ערוך ערך רפרף וכ״א בטוש״ע ועיין כ״ן], **ו)** [לעיל לז.], **ז)** זבחים מז., **ח)** [בס״א: לנכרי, וכן להלן (נכרי)], **ט)** [לעיל יג. לקמן קטז:], גיטין מה: ע״ז לב: ע״ש], **י)** [זבחים מו:], **כ)** [שם מז.], **ל)** לעיל יג. לקמן קטז:, **מ)** [ויקרא כב], **נ)** [אמור פרשה מ], **ס)** [שמות כב], **ע)** [ל״ל לרבנן], **פ)** בס״א: דגור, וכן להלן (גור, לגור), **צ)** [ל״ל יחשוב עיין תוי״ט], **ק)** [וע״ע תוס׳ ב״ב קמב: ד״ה דהוא], **ר)** [ובכורות יח: מספקא להש״ס בהכי], **ש)** עי׳ בנדה לג. [בזבחים נט:], **ת)** [וע״ע תוס׳ סוכה טו. ד״ה פרוץ ותוס׳ עירובין טו: ד״ה פרוץ ותוס׳ בכורות יח: ד״ה אפשר],

לא ילפינן. למימר בעלים אוסרין אלא כדכתיב קרא (תהלים קו) וזבחו מתים שנזבח לעבודת כוכבים דבפנים הוא דכתיב (במדבר טו) והקריב המקריב דבעלים קרי מקריב אבל בחוץ לא אמרינן הכי: **ור"א סבר ילפינן.** במה מלינו דבעלים פוסלים במחשבת עבודת כוכבים בחולין ואפילו אחר שוחט וגבי עובד כוכבים[ד] אפילו בסתמא דסתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים: **זה מחשב וזה עובד לא אמרינן.** דהמקריב לא יחשב[ה] מקריב ממש קאמר: **לזרוק דמה לעבודת כוכבים.** [ו]ולאשמטה לשם עבודת כוכבים שהיה בדעתו לעובדה בשחיטה זו דברי הכל אסורה דהא זבחי מתים הוא אלא בשלא היה מתכוין להיות שחיטה זו עבודה לעבודת כוכבים אלא שחטה לעצמו ע"מ שיעבוד העבודת כוכבים בזריקת דמה או בהקטר חלבה: **פסולה.** אסורה בהנאה: **מחשבין מעבודה לעבודה.** כשחשב בשעת עבודה זו על עבודה אחרת כגון שחשב בשחיטה על הזריקה הוא מחשבה לגבי עבודת כוכבים: **דגמרינן חוץ.** איסור עבודת כוכבים: **מפנים.** ממחשבת פיגול של פנים שהשוחט ע"מ לזרוק דם למחר או להקטיר אימורין למחר זהו עיקר פיגול: **שחטה לשמה.** בחטאת מייירי דכל שאר זבחים כשרין אלא לשמן אבל חטאת שנשחטה שלא לשמה פסולה וכן פסח שנשחט שלא לשמו[ו]. ואם שחט החטאת לשמה לזרוק דמה אלא לשמה: **רבי יוחנן אמר פסולה.** דגמרינן מחשבת פסול שלא לשמה ממחשבת פיגול דעיקרו מעבודה לעבודה: **ולריכא.** לאשמועינן בתרווייהו מחלוקת דרבי יוחנן ור"ש: **דאי איתמר בחא.** מילתא קמייתא דהשוחט את הבהמה: **בחא קאמר ר"ל.** דאין מחשבין: **פנים מפנים.** פסול דחטאת שלא לשמה מפיגול: **אלא זביחה דעבודת כוכבים דמיתסרא.** בהנאה דדאמרינן במסכת עבודה זרה (דף כט:) תקרובת עבודת כוכבים מיקרי זבחי מתים דכתיב ויאכלו זבחי מתים מה מת אסור בהנאה אף תקרובת עבודת כוכבים אסורה בהנאה ומת גופיה מנלן דאסור בהנאה אתיא שם שם [שם] נאמר כאן ותמת שם מריס[ז] ונאמר להלן גבי עגלה ערופה[ח] וערפו שם את העגלה מה עגלה ערופה אסורה בהנאה דאמר שם תהא קבורתה אף מת אסור בהנאה ומה מת אסור בהנאה ומטמא באהל אף תקרובת עבודת כוכבים נמי: **אלא פסיטא.** הא אין מחשבה פוסלת בחולין מעבודה לעבודה קאמר: **שמחשבה פוסלת במוקדשין.** כדפרישית דעיקר פיגול מעבודה לעבודה הוא: **אלא באופה עבודה בלבד.** אם אמר שחיטה עצמה לעבודת כוכבים: **פנים קשיא לריש לקיש.** דקתני מחשבה פוסלת במוקדשין ולא קתני מפגלת ש"מ בשאר פסולי פנים נמי כגון זריקת דם [ט] וחטאת שלא לשמה קתני דמחשבין: **חוץ קשיא לרבי יוחנן.** דקתני הכא בחולין אין מחשבה פוסלת מעבודה לעבודה: **בשלמא פנים לר"ל לא קשיא.** דאיכא למימר מקמי דשמעה להך מתניתין מרבי יוחנן רביה הוה פליג אסברא דרביה ואמר מסתברא דלא ילפינן ולבתר דשמעה להך מתניתין מרבי יוחנן רביה וידע דלאו סברא דרבי יוחנן רביה הוה (ג) אלא מתניתא הוא דגמרינן פסול מפיגול איכא למימר דהדר ביה להכי נקט רבי יוחנן משום דרביה הוה ואגמריה משנה ובריתא. ל"א לבתר דשמעה לרבי יוחנן רביה דפליג עליה ואמר מחשבין איכא למימר דהדר ביה: **בארבע עבודות.** הא דקתני אין מחשבה פוסלת בחולין לאו מעבודה לעבודה קאמר אלא בארבע עבודות קאמר: **וה"ק ומה.** מוקדשין שנפסלין במחשבה בארבע עבודות שחיטה וקבלה [י] וזריקה והולכה באיזו מאלו שחישב ע"מ לאכול מן הזבח חוץ לזמנו פיגול הוא אין מחשבה הולכת אלא אחר העובד: חולין

ריש לקיש אמר מותרת. מודה ר"ל דחייב מיתה כדאמרינן בפ' ד' מיתות (סנהדרין סא.) מידי דהוה אמשתחוה להר הדר מותר ועובדו בסייף ואין לתמוה היאך נהרג הא דלמא מימלך ולא זריק דס לעבודת כוכבים כדאמרינן בפרק ד' מיתות (ג"ז סט:) דמסית שאמר אלך ואעבוד פטור דמימלך ולא עביד [ג] הכא ודאי לא מימלך כיון דעביד מעשה ששחט ע"מ לזרוק ועוד דהכא אפילו ידוע ודאי שלא יזרוק חייב דמשיב עובד עבודת כוכבים בשחיטה זו מה ששוחט ע"מ לזרוק: **אלא** זביחה דעבודת כוכבים דמיתסרא היכי משכחת לה. תימה [י] אי חשיב פיגול אף במחשבה בלא דיבור אם כן משכחת זביחת עבודת כוכבים דמתסרא בדיבור שפירש בפירוש ששוחט לעבודת כוכבים: **פנים** קשיא לר"ש בן לקיש. פירש בקונטרס דלא מצי למימר ק"ו שלו מפגול דלא הוא ליה לומר פוסלת אלא מפגלת ואע"ג דמצינו דקרי ליה לפיגול פסול דתניא בפ"ב דזבחים (דף כח.) חוץ למקומו פסול ואין חייבין עליו כרת הכא דאיכא למטעי ה"ל למיתני מפגלת דכדאמרינן [כ] בפ"ב דזבחים (גס זה שם) גבי הא דתנן שהזבח נפסל בד' דברים כו' א] ודייק בגמרא דיקא נמי דקתני שהזבח נפסל ולא קתני שהזבח מתפגל אבל קשה אמאי לא מוקי לה בשינוי בעלים דמודה ר"ל דמחשבינן מעבודה לעבודה אם אמר הריני שוחט ע"מ לזרוק דמו לשם פלוני דפסול כדאמרינן בפרק [ט] ב' דזבחים (ג"ז שם) לכ"ג דליכא לאוקמי ק"ו לא במחשבת פיגול ולא בשינוי בעלים דמה לתרווייהו שכן אינן באותה עבודה שאם אמר הריני שוחט לשם חוץ לזמנו או חוץ למקומו או לשם פלוני כשר כדאמרינן בפ"ק דזבחים (דף י.) ורבינו חננאל גריס פנים לריש לקיש לא קשיא דמוקי לה במחשבת פיגול:

חוץ קשיא לרבי יוחנן. וא"ת ולימא דקאי רבי יוחנן כרבנן דרבי היכי דילפי רבנן חוץ מפנים לענין דזה מחשב וזה עובד ה"נ ילפינן לענין דמחשבין מעבודה לעבודה ולגיסנא בתרא ליתא דקאי כר"א וי"ל דלגבי זה מחשב וזה עובד שייך למילף חוץ מפנים דגלי רחמנא בפנים דבעלים קרוי מקריב והוא הדין בחוץ דכתיב (תהלים קו) זבחי מתים דאם בעלים מחשבין חשיב זבחי מתים כיון דבעלים קרוי מקריב בפנים ואין זה אלא גילוי מילתא בעלמא אבל לענין דמחשבין מעבודה לעבודה לא אסכחין דילפינן כלל והא דמחשבין בפנים גזירת הכתוב בעלמא הוא: **הא** מקמי דשמעיה מר' יוחנן. תימה מאי תירוץ הוא זה שמתרץ שאמר ריש לקיש קודם שלמד המשנה[מ]: מקוס

לא ילפינן ואתא רבי אליעזר למימר ילפינן חוץ מפנים ואתא רבי יוסי למימר אפילו בפנים נמי זה מחשב וזה עובד לא אמרינן אתמר [ו]השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים רבי [ז]יוחנן אמר [א]פסולה ר"ש בן לקיש אמר מותרת רבי יוחנן אמר פסולה [ב]מחשבין מעבודה לעבודה [ג]וילפינן חוץ מפנים ריש לקיש אמר מותרת אין מחשבין מעבודה לעבודה ולא גמרינן חוץ מפנים ואזדו לטעמייהו [ד]דאתמר שחטה לשמה לזרוק דמה שלא לשמה רבי יוחנן אמר [ה]פסולה ר"ש בן לקיש אמר כשרה רבי יוחנן אמר פסולה מחשבין מעבודה לעבודה וגמרינן ממחשבת פיגול ר"ש בן לקיש אמר כשרה אין מחשבין מעבודה לעבודה ולא גמרינן ממחשבת פיגול וצריכא דאי איתמר בהא קאמר ר"ש בן לקיש משום דחוץ מפנים לא ילפינן אבל פנים מפנים אימא מודי ליה לרבי יוחנן ואי אתמר בהך בההיא קאמר רבי יוחנן אבל בהא אימא מודי ליה לר"ש בן לקיש צריכא מתיב רב ששת א"ר יוסי ק"ו הדברים ומה במקום שמחשבה פוסלת במוקדשין אין הכל הולך אלא אחר העובד מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט מאי אין מחשבה פוסלת בחולין אילימא דלא פסלה כלל אלא זביחה דעבודת כוכבים דמיתסרא היכי משכחת לה אלא פשיטא מעבודה לעבודה וה"ק ומה במקום שמחשבה פוסלת במוקדשין מעבודה לעבודה אין הכל הולך אלא אחר העובד מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין מעבודה לעבודה אלא באותה עבודה אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט פנים קשיא לר"ש בן לקיש חוץ קשיא לרבי יוחנן בשלמא פנים לר"ש בן לקיש לא קשיא [ג]הא מקמי דשמעה מרבי יוחנן הא לבתר דשמעה מרבי יוחנן אלא חוץ קשיא לרבי יוחנן הוא מותיב לה והוא מפרק לה בארבע עבודות וה"ק ומה במקום שמחשבה פוסלת במוקדשין בארבע עבודות אין הכל הולך אלא אחר העובד מקום

אלא זביחה דעבודת כוכבים דמיתסרא. בהנאה כדאמרינן במסכת עבודה זרה (דף כט:) תקרובת עבודת כוכבים מיקרי זבחי מתים דכתיב ויאכלו זבחי מתים מה מת אסור בהנאה אף תקרובת עבודת כוכבים אסורה בהנאה ומת גופיה מנלן דאסור בהנאה אתיא שם שם [שם] נאמר כאן ותמת שם מריס[ז] ונאמר להלן גבי עגלה ערופה[ח] וערפו שם את העגלה מה עגלה ערופה אסורה בהנאה כדאמר שם תהא קבורתה אף מת אסור בהנאה ומה מת אסור בהנאה ומטמא באהל אף תקרובת עבודת כוכבים נמי: **אלא פסיטא.** הא אין מחשבה פוסלת בחולין מעבודה לעבודה קאמר: **שמחשבה פוסלת במוקדשין.** כדפרישית דעיקר פיגול מעבודה לעבודה הוא: **אלא באופה עבודה בלבד.** אם אמר שחיטה עצמה לעבודת כוכבים: **פנים קשיא לריש לקיש.** דקתני מחשבה פוסלת במוקדשין ולא קתני מפגלת ש"מ בשאר פסולי פנים נמי כגון זריקת דם [ט] וחטאת שלא לשמה קתני דמחשבין: **חוץ קשיא לרבי יוחנן.** דקתני הכא בחולין אין מחשבה פוסלת מעבודה לעבודה: **בשלמא פנים לר"ל לא קשיא.** דאיכא למימר מקמי דשמעה להך מתניתין מרבי יוחנן רביה הוה פליג אסברא דרביה ואמר מסתברא דלא ילפינן ולבתר דשמעה להך מתניתין מרבי יוחנן רביה וידע דלאו סברא דרבי יוחנן רביה הוה (ג) אלא מתניתא הוא דגמרינן פסול מפיגול איכא למימר דהדר ביה להכי נקט רבי יוחנן משום דרביה הוה ואגמריה משנה ובריתא. ל"א לבתר דשמעה לרבי יוחנן רביה דפליג עליה ואמר מחשבין איכא למימר דהדר ביה: **בארבע עבודות.** הא דקתני אין מחשבה פוסלת בחולין לאו מעבודה לעבודה קאמר אלא בארבע עבודות קאמר: **וה"ק ומה.** מוקדשין שנפסלין במחשבה בארבע עבודות שחיטה וקבלה [י] וזריקה והולכה באיזו מאלו שחישב ע"מ לאכול מן הזבח חוץ לזמנו פיגול הוא אין מחשבה הולכת אלא אחר העובד: חולין

מוסף רש"י

השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים. אלא שחט הבהמה לשם עבודת כוכבים שיהא עובדה בשחיטה, אלא חשב בשחיטה על מנת לזרוק (ע"ז לד:) ועבודת השחיטה לא נעשית לשם עבודת כוכבים אלא בשעת שחיטה חישב לעשות הזריקה לשם עבודת כוכבים ולא זרק (זבחים י.). **ר' יוחנן אמר פסולה.** אסורה הבהמה בהנאה, ואע"ג שהשחיטה לאו לעבודת כוכבים היתה, ואפילו לא זרק דמה לעבודת כוכבים, וילפינן טעמא דגמר לה ר' יוחנן ממחשבת פגול דהוא מעבודה לעבודה, דהשוחט את הזבח על מנת לזרוק את הדם למחר פיגול (סנהדרין סא.). **מחשבין מעבודה לעבודה.** כלומר דמחשבה שהוא מחשב בשעת עבודה זו על עבודה אחרת, אבל לענין עבודת כוכבים לא (ע"ז לד:). **שחטה לשמה.** אלא חישב על השחיטה, אלא על הזריקה חישב בשעת שחיטה, דהיינו מעבודה לעבודה (זבחים ט:). **מחשבין מעבודה לעבודה.** כלומר מחשבה מועלת מעבודה לעבודה במחשבת אלא לשמו (שם). **וגמרינן ממחשבת פיגול.** דמהגיא כיה כס"ג, דתנן השוחט את הזבח על מנת לזרוק דמו למחר פיגול (שם). **אין מחשבין מעבודה לעבודה.** בשלא לשמו, דלא ילפינן לה מפיגול, דהתם עיקר מחשבתו המביאה לידי פיגול זו היא שיחשב בעבודה זו לעשות עבודה אחרת מן אחת העבודות להאכיל לאדם או למזבח חוץ לזמנו, וחריקה אכילת מזבח היא, והוא הדין נמי אם חישב על הקטרת החלב שאינה מן העבודות, הלכך לא דמיא לשלא לשמו (שם). **אבל פנים מפנים.** מחשבת שלא לשמו מפיגול (שם י.).

הגהות הב"ח

(**א**) רש"י ד"ה פנים וכו' דס חטאת כל"ל ואות ו' נמחק: (**ב**) ד"ה בשלמא וכו' רביה היא אלא מתניתין היא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תד"ה פנים קשיא וכו' ודייק בגמ' דיקא נמי. נ"ב ויעו"ש דף יג ע"א בתו' ד"ה דיקא נמי וכו' ודו"ק:

מוסף רש"י

השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים. אלא שחט הבהמה לשם עבודת כוכבים שיהא עובדה בשחיטה, אלא חשב בשחיטה על מנת לזרוק (ע"ז לד:) ועבודת השחיטה לא נעשית לשם עבודת כוכבים אלא בשעת שחיטה חישב לעשות הזריקה לשם עבודת כוכבים ולא זרק (זבחים י.). **ר' יוחנן אמר פסולה.** אסורה הבהמה בהנאה, ואע"ג שהשחיטה לאו לעבודת כוכבים היתה, ואפילו לא זרק דמה לעבודת כוכבים, וילפינן טעמא דגמר לה ר' יוחנן ממחשבת פגול דהוא מעבודה לעבודה, דהשוחט את הזבח על מנת לזרוק את הדם למחר פיגול (סנהדרין סא.). **מחשבין מעבודה לעבודה.** כלומר דמחשבה שהוא מחשב בשעת עבודה זו על עבודה אחרת, אבל לענין עבודת כוכבים לא (ע"ז לד:). **שחטה לשמה.** אלא חישב על השחיטה, אלא על הזריקה חישב בשעת שחיטה, דהיינו מעבודה לעבודה (זבחים ט:). **מחשבין מעבודה לעבודה.** כלומר מחשבה מועלת מעבודה לעבודה במחשבת אלא לשמו (שם). **וגמרינן ממחשבת פיגול.** דמהגיא כיה כס"ג, דתנן השוחט את הזבח על מנת לזרוק דמו למחר פיגול (שם). **אין מחשבין מעבודה לעבודה.** בשלא לשמו, דלא ילפינן לה מפיגול, דהתם עיקר מחשבתו המביאה לידי פיגול זו היא שיחשב בעבודה זו לעשות עבודה אחרת מן אחת העבודות להאכיל לאדם או למזבח חוץ לזמנו, וחריקה אכילת מזבח היא, והוא הדין נמי אם חישב על הקטרת החלב שאינה מן העבודות, הלכך לא דמיא לשלא לשמו (שם). **אבל פנים מפנים.** מחשבת שלא לשמו מפיגול (שם י.).

עין משפט נר מצוה

קכא א מיי' פ"ב מהל' שחיטה הלט"ו סמג עשין סג טושע יו"ד סי' ד סעי' ג:

קכו ב מיי' פט"ו מהל' פסולי מוקדשין הלכה י:

קכו ג מיי' פ"ב מהל' שחיטה הלט"ו:

קכח ד מיי' פט"ו מהל' פסולי מוקדשין הלכה י:

שיטה מקובצת

(**מ**) ר' יוחנן אמר פסולה. נ"ב בסנהדרין בדף סא כתוב אסורה: (**נ**) לזרוק דמה לע"ז דאי שחטה לשם: (**ס**) דמימליך ולא עביד דהכא ודאי:

רבינו גרשום

ישראל לנכרי חוץ מפנים לא ילפינן: השוחט את הבהמה לזרוק דמה לע"ז. כלומר ישראל ששוחט בהמת חולין לזרוק דמה לעבודת כוכבים: מחשבין מעבודה לעבודה. כלומר אם כששוחט כהן קדשים ומחשב בשחיטה על מנת לזרוק דמו חוץ לזמנו או להקטיר אימורין חוץ למקומו או חוץ לזמנו מהני מחשבה לפסול וגמרינן נמי בהמת חולין ששוחט ע"מ להקטיר חלבה לע"ז מקדשים שהן בפנים: וגמרי' ממחשבת פגול. כלומר בפיגול חזינן בפירוש לא יחשב לו פגול יהיה דמהניא מחשבה אפי' מעבודה לעבודה דאי זורק את הדם על מנת להקטיר אימוריהן חוץ לזמנו (פסול) [פיגול]: אבל פנים מפנים. כלומר קדשים מקדשים: אבל בהא מודי ליה לר' שמעון בן לקיש. כלומר דחוץ מפנים לא ילפינן: אילימא דלא פסלה כלל. כלומר דאי מחשב בשחיטה [ו] ע"מ לזרוק דמה לע"ז דלא פסלה כלל. מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין מע"ז אלא באותה עבודה: כלומר דאי מחשב כששוחט ע"מ לזרוק דמה לע"ז לא מהניא מחשבה לפסול אי לא מחשב בזריקה עצמה: פנים קשיא לריש לקיש כיצד דשמעינן ליה לריש לקיש דאמר אין מחשבין מעבודה לעבודה והכא חזינן דמחשבין מעבודה לעבודה: חוץ קשיא לר' יוחנן. כלומר דשמעינן ליה לר' יוחנן (הא) דהשוחט בהמה לזרוק דמה לע"ז כו' ר' יוחנן אמר אסור. כלו' ישראל בהמת חולין בחוץ דמחשב בשחיטה לזרוק דמה [לע"ז] פסול והא הכא חזינן דלא פסל אלא באותה עבודה: בשלמא לר' שמעון בן לקיש לא קשיא כו'. כלומר מיקמי דלישמעיה מר' יוחנן לא אמר דפסל בפנים מעבודה לעבודה אבל לבתר דשמעה אמר איהו נמי דפסול מעבודה לעבודה אלא לר' יוחנן קשיא: הוא מותיב לה והוא מפרק לה בארבעה עבודות.

ו) נראה דל"ל דאי מחשב בשחיטה גופה לע"ז דלא פסלה כלל.